

پادگان‌ها، کارخانه پرورش استعداد

نیروهای مسلح و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای با همکاری یکدیگر می‌توانند جوانانی را که مشغول به خدمت سربازی هستند به نیروی کار رقابت‌پذیر و کارآمد بدل کنند

طی هفت سال گذشته، نیروهای مسلح ایران سرمایه‌گذاری گسترده‌ای در حوزه مهارت‌آموزی انجام داده‌اند و پادگان‌های نظامی را به مراکز پرورش نیروی انسانی ماهر تبدیل کرده‌اند. بیش از ۸۷۰ هزار سرباز آموزش‌های تخصصی دیده‌اند و ۸۳۰ هزار نفر دیگر بسته‌های مهارتی عمومی را گذرانده‌اند. این حجم عظیم از نیروی انسانی، فرصتی بی‌نظیر برای توسعه مهارت‌های فنی و حرفه‌ای فراهم کرده است. بر اساس اعلام سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، سالانه ۱۷۰ هزار سرباز از طریق این سازمان آموزش‌های مهارتی دریافت می‌کنند. این آمار نشان‌دهنده‌عزمی جدی برای تبدیل پادگان‌ها به کارخانه‌های تولیدنیروی کار رقابتی و کارآمد است.

سیاست‌گذاری برای مهارت‌آموزی

بهره‌گیری از ظرفیت نسل جوان، به‌ویژه سربازانی که در آستانه ورود به بازار کار هستند، نیازمند سیاست‌گذاری منسجم، برنامه‌ریزی دقیق و همکاری بین دولت، نهادهای مرتبط با حوزه کار، بخش خصوصی و نیروی کار است. ناصر چمنی، کارشناس حوزه کار و تولید، در گفت‌وگو با آتی‌نو تأکید کرد: «دولت‌ها به‌عنوان سیاست‌گذاران اصلی بازار کار و آموزش مهارت، باید با تدوین برنامه‌های جامع، شناسایی ظرفیت‌های نیروی کار و نیازهای بازار را در اولویت قرار دهند. سربازان، به‌عنوان بخشی از نیروی آماده ورود به بازار کار، ظرفیت کلیدی در این فرآیند هستند.» وی افزود: «دسته‌بندی مهارت‌ها در سه حوزه صنعتی، خدماتی و کشاورزی، همراه با شناسایی نیازهای بازار کار، باید در دستور کار قرار گیرد. تشکلهای کارفرمایی و فعالان اقتصادی می‌توانند با همکاری دولت، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، مهارت‌های موردنیاز بازار را معرفی کنند.» این همکاری بین‌نهادهی، تضمین‌کننده تطابق آموزش‌ها با نیازهای واقعی اقتصاد است.

فرصت طلایی خدمت سربازی

دوره خدمت سربازی، پنجره‌ای منحصربه‌فرد برای مهارت‌آموزی است. ویژگی‌های بازار کار امروز، کسب و به‌روزرسانی مهارت‌ها را به ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای نیروی انسانی تبدیل کرده است. سربازان که اغلب در آستانه ورود به فضای حرفه‌ای هستند، نمی‌توانند این فرصت را نادیده بگیرند. آموزش‌های مهارتی، مکمل تحصیلات آن‌ها بوده و آمادگی لازم برای حضور موفق در بازار کار را فراهم می‌کنند.

چمنی در این باره می‌گوید: «نیروهای مسلح با دسترسی به نیروی جوان و پرانرژی می‌توانند با برنامه‌ریزی دقیق و همکاری با مراکز فنی و حرفه‌ای، سربازان را به نیروی کار ماهر تبدیل کنند.» او تأکید می‌کند که نیازسنجی بازار کار و شناسایی استعدادهای سربازان، گام نخست این فرایند است. مهارت‌آموزی در دوران خدمت، نه‌تنها توانایی‌های فردی را ارتقا می‌دهد بلکه بهره‌وری نیروی کار و رشد اقتصادی را نیز تقویت می‌کند. غلامحسین محمدی، معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و رئیس سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای، در آبان‌ماه ۱۴۰۳ در نشست با فرمانده قرارگاه مرکزی مهارت‌آموزی کارکنان وظیفه نیروهای مسلح اظهار داشت: «خدمت سربازی، فرصتی بی‌نظیر برای مهارت‌افزایی است. این آموزش‌ها نه‌تنها نیروی انسانی ماهر تربیت می‌کند بلکه کارچوبان، کارفرمایان و چرخه تولید را به‌طور همزمان منتفع می‌سازد.» مزایای این رویکرد چندوجهی است؛ ارتقای مهارت جوانان، تسهیل اشتغال، تأمین نیروی کار ماهر، بهره‌مندی بهینه از زمان خدمت و افزایش بهره‌وری تولید.

مراکز جوارپادگان، محور تحول

زیرساخت‌های مهارت‌آموزی، ستون اصلی موفقیت این برنامه هستند. مراکز آموزش جوارپادگان به‌عنوان ابتکاری نوآورانه، بستری مناسب برای ارائه



مدارک معتبر دریافت‌کنند. این رویکرد، سربازان را به نیروی کاری چندمهارته تبدیل می‌کند که توانایی رقابت در بازار کار را دارند.

تأثیرات اقتصادی و اجتماعی

مهارت‌آموزی سربازان، فراتر از ارتقای توانایی‌های فردی، تأثیرات عمیقی بر اقتصاد کشور دارد. این برنامه‌ها با تأمین نیروی کار ماهر، بهره‌وری تولید را افزایش می‌دهند و به کارفرمایان کمک می‌کنند تا نیروی انسانی موردنیاز خود را تأمین کنند. چمنی تأکید کرد: «نیروی کار ماهر باید از نظر درآمد، امنیت شغلی و معیشت با دیگر کارگران تفاوت داشته باشد تا انگیزه لازم برای مهارت‌آموزی حفظ شود.» علاوه بر این، مهارت‌آموزی سربازان به کاهش بیکاری و افزایش اعتمادبه‌نفس جوانان کمک می‌کند. سربازانی که پس از خدمت با مهارت‌های به‌روز وارد بازار کار می‌شوند، شانس بیشتری برای یافتن شغل مناسب دارند و به‌سرعت جذب چرخه تولید می‌شوند. این فرایند، نه‌تنها به نفع سربازان است بلکه کارآفرینان، سرمایه‌گذاران و اقتصاد کشور را نیز منتفع می‌کند.

آینده‌ای روشن با سربازان ماهر

سیاست‌های کلان مهارت‌آموزی، زیرساخت‌های جوارپادگان، همکاری سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای با نیروهای مسلح و تمرکز بر نیازهای بازار کار، همگی بستری مناسب برای توسعه مهارت‌های سربازان فراهم کرده‌اند. این برنامه‌ها، سربازان را به نیروی کاری توانمند تبدیل می‌کنند که قادر به پاسخگویی به نیازهای بازار کار هستند. آیا این امکانات می‌توانند بخشی از نیازهای بازار کار را برطرف کنند؟ پاسخ در نتایج ملموس این برنامه نهفته است. با ادامه این روند، سربازان ماهر نه‌تنها آینده شغلی خود را تضمین می‌کنند بلکه به موتور محرک اقتصاد کشور تبدیل می‌شوند. مهارت‌آموزی سربازان، سرمایه‌گذاری برای آینده‌ای روشن است که در آن، جوانان با اعتمادبه‌نفس و تخصص، چرخ‌های تولید و اشتغال را به حرکت درمی‌آورند.

این تحول، پادگان‌ها را از مراکز صرفاً نظامی به کارخانه‌های پرورش استعداد تبدیل کرده است؛ جایی که سربازان نه‌تنها به دفاع از کشور خدمت می‌کنند بلکه برای ساختن آینده‌ای بهتر برای خود و جامعه آماده می‌شوند.

آینده اشتغال در گرو مهارت‌آموزی نسل جوان

جمعیت ۲۰ میلیونی دانش‌آموزان و دانشجویان اگر با سیاست‌گذاری دقیق به‌سوی مهارت‌هدایت شوند، تعادل در بازار کار ممکن می‌شود

از بیکاران کشور، فارغ‌التحصیلان آموزش عالی هستند و نرخ بیکاری این گروه ۷٫۱۰ درصد است. این آمار، کمبود مهارت‌های فنی و تخصصی را در میان دانشجویان برجسته می‌کند. برنامه‌های مهارتی بلندمدت برای این قشر، نه‌تنها بیکاری را کاهش می‌دهد، بلکه نیروی کاری آماده برای مشاغل آینده تربیت می‌کند.

نرخ بالای بیکاری فارغ‌التحصیلان

برای بهره‌برداری از این ظرفیت ۲۰ میلیونی، ایران باید آموزش مهارت را در اولویت قرار دهد. تقویت پیوند میان نظام آموزشی، بازار کار و نیازهای تولیدی، ضرورتی انکارناپذیر است. دانش‌آموزان و دانشجویان با انرژی و انگیزه خود آماده‌اند تا آینده‌ای ماهر و پویا بسازند. اما این تحول نیازمند سیاست‌هایی است که فراتر از برنامه‌های مقطعی عمل کنند. استعدادیابی، آموزش هدفمند و همسویی با نیازهای بازار، کلید موفقیت است. با سرمایه‌گذاری درست، این نسل می‌تواند موتور محرک اقتصاد ایران در دهه‌های آینده باشد.

تعادل در عرضه و تقاضا

فرصت سه‌گانه‌ای پیش روی متولیان مهارت و دانشجویان قرار دارد: اشتغال پایدار، تأمین نیروی کار ماهر و ایجاد تعادل در عرضه و تقاضای نیروی انسانی. گزارش مرکز آمار ایران در زمستان ۱۴۰۳ نشان می‌دهد که ۳۸٫۹ درصد

آموزش



آموزش حین کار راهکار اشتغال پایدار

در سال‌های اخیر، طرح «مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار» به عنوان یکی از برنامه‌های محوری سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای برای تربیت نیروی کار ماهر در کشور اجرا شده است. این طرح از آبان‌ماه سال ۱۴۰۱ با هدف ارتقای شایستگی‌های شغلی افراد جویای کار ۱۵ ساله و بالاتر که فاقد مهارت یا کم‌مهارت هستند، در دستور کار قرار گرفت. طبق تعریف رسمی، این برنامه یکی از روش‌های آموزش فنی و حرفه‌ای است که در آن انتقال مهارت در شرایط واقعی کار، هم‌زمان با تولید محصول یا ارائه خدمت، زیر نظر مربی انجام می‌شود.

آنچه این طرح را متمایز می‌کند، تأکید بر یادگیری عملی و مبتنی بر تجربه در محیط واقعی کار است؛ رویکردی که بر خلاف آموزش‌های صرفاً نظری، مهارت‌آموزان را با چالش‌ها، الزامات و قواعد بازار کار آشنا می‌کند. در این چارچوب، یادگیری در دل فعالیت واقعی بنگاه اقتصادی صورت می‌گیرد؛ به همین دلیل، طرح مزایایی مانند آشنایی با فضای کاری، رشد خودباوری، حفظ مشاغل سنتی، کاهش هزینه‌های آموزشی و تأمین نیروی انسانی مورد نیاز بنگاه‌ها را در پی دارد.

با این حال، چالش‌هایی نیز در مسیر اجرای طرح دیده می‌شود. از جمله مهم‌ترین آن‌ها می‌توان به دغدغه‌های مربوط به ضوابط قانون کار، بیمه تأمین اجتماعی و الزامات مالیاتی اشاره کرد؛ موضوعاتی که گاه سبب نگرانی برخی کارفرمایان یا مانعی برای توسعه طرح در سطح نگاه‌های خرد و متوسط می‌شود. با این وجود، طرح همچنان یکی از مهم‌ترین مسیرهای پیوند سیاست مهارت‌آموزی با هدف اشتغال مولد و پایدار به شمار می‌رود، به‌ویژه در حوزه‌هایی مانند مشاغل خانگی، کسب‌وکارهای کوچک و بازار کار غیررسمی.

بر اساس آمارهای رسمی، بیش از ۴۰درصد متقاضیان طرح را جوانان ۲۱ تا ۳۰ ساله با مدرک دیپلم تشکیل می‌دهند. مردان بیشترین متقاضیان شرکت در این برنامه هستند. در قالب این طرح، افراد در گروه سنی ۱۵ تا ۲۲ سال امکان مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار را پیدا می‌کنند و طول دوره نیز بین ۱۲۰ تا ۳۶۰ روز متغیر است. در این مدت، مهارت‌آموزان تحت پوشش بیمه مسئولیت مدنی قرار می‌گیرند و هزینه آن از سوی دولت پرداخت می‌شود. در پایان دوره، گواهی‌نامه مهارتی به شرکت‌کنندگان اعطا می‌شود.

کارشناسان حوزه اشتغال بر این باورند اجرای چنین طرح‌هایی نقش مهمی در ارتقای بهره‌وری نیروی انسانی، افزایش شانس اشتغال افراد، کاهش بیکاری و تأمین نیاز واقعی کارفرمایان دارد. بنا بر آمارهای موجود، نزدیک به ۷۰درصد مهارت‌آموزان پس از پایان دوره جذب محیط‌های کاری شده‌اند. این رقم بیانگر اثرگذاری ملموس طرح در کاهش فاصله میان عرضه و تقاضای نیروی کار در بازار و حرکت به سوی اشتغال پایدار است. در نهایت، مهارت‌آموزی در محیط واقعی کار گامی مهم در جهت توانمندسازی نسل جوان، توسعه مهارت‌های تخصصی و پاسخ‌گویی به نیازهای واقعی تولید و خدمات در کشور ازیابی می‌شود.

